

Vergaderjaar 2018–2019

28 684

Naar een veiliger samenleving

Nr. 546

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID EN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 december 2018

Op verzoek van uw Kamer¹ informeren wij u over de stand van zaken betreffende de opvolging van de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) en de in onze brief van 8 juni 2018² opgenomen maatregelen. Uw Kamer refereert hierbij aan de op 28 november 2018 door de OVV gepubliceerde notitie over de opvolging van de in het rapport Veiligheidsrisico's jaarwisseling van december 2017 opgenomen aanbevelingen.

Direct na het uitkomen van het rapport is aan de slag gegaan met de adviezen van de OVV teneinde te komen tot een adequaat pakket maatregelen. Kabinetsberaad heeft tot de conclusie geleid dat een algeheel vuurwerkverbod of een landelijk verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen vooralsnog niet de juiste maatregel zou zijn. De mensen die wel op een goede en normale manier met vuurwerk omgaan zouden dit anders niet meer kunnen doen door het handelen van een kleine groep die daar niet goed mee omgaat. Maar die kleine groep mensen veroorzaakt wel rondom de jaarwisseling door hun onverantwoorde, gevaarlijke gedrag rondom vuurwerk veel overlast en veroorzaakt vooral veel gevaar, schade en ellende voor hulpverleners, politie, gemeentelijke handhavers, gewone burgers en dieren. Alleen al daarin ligt voldoende reden voor een stevige aanpak omtrent vuurwerk. Daartoe heeft het Kabinet besloten tot een groot pakket aan maatregelen. Bij brief van 8 juni 2018 is Uw Kamer geïnformeerd over de uitwerking daarvan. Vervolgens heeft op 20 juni 2018 het plenaire debat hierover plaatsgevonden in Uw Kamer (Handelingen II 2017/18, nr. 96, item 8). Hierbij is een drietal moties aangenomen, in deze brief ga gaan wij in op de uitvoering van die moties en op de stand van zaken van de door ons genoemde maatregelen.

¹ Handelingen II 2018/19, nr. 31, Regeling van Werkzaamheden.

² Kamerstuk 28 684, nr. 526.

Moties

In de motie van de leden Dik-Faber (CU) en Den Boer (D66)³ wordt verzocht om een expliciete wettelijke bevoegdheid voor gemeenten of gemeentelijke organen om gemeenten geheel vuurwerkvrij te maken. Over de uitvoering daarvan hebben wij uw Kamer bij brief van 16 november 2018⁴ geïnformeerd. Wijziging van het Vuurwerkbesluit is in voorbereiding. Daarbij streven wij ernaar deze wijziging van het Vuurwerkbesluit tijdig gereed te hebben vóór de jaarwisseling van 2019–2020.

De motie van de leden Den Boer (D66) en Dik-Faber (CU)⁵ betreft een onafhankelijke evaluatie naar de effecten van de nieuw ingevoerde maatregelen, waarbij de adviezen van de OVV, de ervaringen van gemeenten en de politie en de voortgang van het maatschappelijk debat nadrukkelijk worden betrokken. Bij de uitvoering hiervan gaat het om de volgende deelonderwerpen die afzonderlijk zullen worden onderzocht:

- Onderzoek naar de effecten van nieuw ingevoerde maatregelen betreft komende jaarwisseling de verplichtstelling van een lanceerstandaard voor vuurpijlen. Deze maatregel zou een direct effect moeten hebben op het aantal letselgevallen. Begin volgend jaar zal deze maatregel worden geëvalueerd aan de hand van de letselcijfers.
- De voortgang van het maatschappelijk debat zal worden onderzocht via extern onderzoek naar de beleving van vuurwerk tijdens de jaarwisseling. Hierbij zal sprake zijn van voortzetting van eerder uitgevoerde onderzoeken om uiteindelijk ook een trend te kunnen constateren.
- Voorts zal er een onafhankelijk onderzoek plaatsvinden naar de ervaringen van politie en gemeenten. Hierbij speelt het door de OVV genoemde aspect van de aard en omvang van de problemen die gemeenten rond oud en nieuw ervaren en valt de grote variatie in probleemperspectie op. Er zal een selectie worden gemaakt van gemeenten die bij het onderzoek worden betrokken. Vervolgens kan worden geëvalueerd hoe de jaarwisseling daar is verlopen, welke elementen goed werkten en welke niet en wat er valt te leren voor de toekomstige aanpak. Dit onderzoek zal in 2019 starten.
- Tot slot leveren politie en het Openbaar Ministerie al een aantal jaren een rapportage en cijfers over het verloop van de jaarwisseling op. Dat zal ook gelden voor de jaarwisseling 2018–2019.

Wij zullen uw Kamer in de eerste helft van 2019 over de uitkomsten in samenhang informeren.

Aan de motie van de leden Krol (50 plus), Van der Staaij (SG) en Buitenweg (Groen Links)⁶ over het aan de orde stellen van een verbod op de productie van zwaar professioneel knalvuurwerk in EU-verband geven wij uitvoering door in het verlengde van de huidige Europese onderzoek naar de illegale handel van dit type vuurwerk bij de Europese Commissie (EC) aan te dringen op een verbod.

³ Kamerstuk 28 684, nr. 535.

⁴ Kamerstuk 28 684, nr. 543.

⁵ Kamerstuk 28 684, nr. 532.

⁶ Kamerstuk 28 684, nr. 534.

Aanbeveling 1

Verbied vuurwerk dat in de praktijk de grootste inbreuk maakt op de veiligheid doordat het zorgt voor letsel (vuurpijlen) en overlast (knalvuurwerk).

De oorzaak van gevaarstelling en van overlast door knalvuurwerk is voor een belangrijk deel te wijten aan ongepast of zelfs onveilig gedrag, bijvoorbeeld omdat met knalvuurwerk wordt gegooid naar omstanders. Daarom zullen wij nog nadrukkelijker inzetten op gedragsverandering via voorlichting. Mochten de maatregelen uiteindelijk niet tot verbetering leiden, dan sluiten wij in de toekomst andere maatregelen niet uit. Vuurpijlen zorgen vooral bij omstanders voor veel letsel, omdat deze vaak niet recht omhoog gaan bij afschieten of omvallen. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu heeft geadviseerd dat dit letsel voorkomen kan worden door gebruikmaking van een lanceerstandaards bij het afschieten van vuurpijlen. Dit advies is overgenomen. Komende jaarwisseling zijn bij ministeriële regeling lanceerstandaards verplicht gesteld in gebruik en bij verkoop van vuurpijlen aan consumenten. Uw Kamer heeft hierover op 22 november 2018⁷, 5 december 2018⁸ en 13 december 2018⁹ een brief ontvangen waaruit blijkt dat er inmiddels een ruim aantal lanceerstandaarden door de ILT is goedgekeurd. Begin volgend jaar zal deze maatregel worden geëvalueerd aan de hand van de letselcijfers en zal worden gezien of aanvullende maatregelen met betrekking tot vuurpijlen nodig zijn.

Aanbeveling 2

Zorg voor meer inzicht in de relatie tussen het type vuurwerk en de omvang van de ernst van het letsel en neem indien noodzakelijk nadere maatregelen.

Komende jaarwisseling worden de resultaten van het jaarlijkse onderzoek van Veiligheid NL naar type vuurwerk en letsel vergeleken met de testresultaten van de Inspectie Leefomgeving en Transport op vuurwerkartikelen. Dit maakt nadere maatregelen op basis van type vuurwerk en letsel mogelijk, waarbij we een verbod van bepaalde typen vuurwerk niet uitsluiten. Deze maatregelen zijn nadrukkelijk een eerste stap naar veiliger vuurwerk.

Aanbeveling 3

Verplicht verkopers van consumentenvuurwerk tot gratis verstrekking van vuurwerkbrillen en aansteeklonten en tot het geven van voorlichting over veilig gebruik van de verkochte vuurwerkartikelen.

Momenteel is een wijziging van het Arbobesluit en het Vuurwerkbesluit in voorbereiding waarin de verplichting is opgenomen dat personeel van vuurwerkwinkels kennis moeten hebben over de risico's van vuurwerk en consumenten daarover kunnen informeren. Daarnaast is een wijziging van het Vuurwerkbesluit in voorbereiding waarin vanaf volgend jaar het gratis verstrekken van vuurwerkbrillen en aansteeklonten bij verkoop van vuurwerk verplicht is gesteld. Met de branche is afgesproken dat lopende

⁷ Kamerstuk 28 684, nr. 542.

⁸ Kamerstuk 28 684, nr. 544.

⁹ Kamerstuk 28 684, nr. 545.

de voorbereiding van de wetgeving vuurwerkbrillen en aansteeklonten dit jaar al gratis verstrekt worden.

Aanbeveling 4

Versterk de opsporing en vervolging van de handel in illegaal vuurwerk. Denk daarbij aan extra personele capaciteit, een betere informatiepositie en intensievere samenwerking op nationaal en internationaal niveau. Voor de aanpak van illegaal vuurwerk geldt dat in de afgelopen jaren het zwaartepunt van de inzet van het openbaar ministerie is verlegd naar de aanpak van handelaren en buitenlandse producenten om op die manier het grootste effect op deze illegale markt te sorteren. Internationaal wordt intensief samengewerkt met andere landen.

De capaciteit voor opsporing en vervolging van illegaal vuurwerk is in voldoende mate aanwezig. De inzet richt zich op intensivering van de controle op postpakketten, het verstoren van de handel via social media, het bundelen van kennis en expertise door een versterkte samenwerking tussen opsporingsinstanties in Nederland en met andere landen. Deze op 8 juni jl. aangekondigde maatregelen zijn ingezet. Dit heeft eraan bijgedragen dat tot op heden al ruim 36.000 kilo illegaal vuurwerk in beslag is genomen, diverse personen zijn aangehouden voor illegaal bezit of handel in vuurwerk en ongeveer 1.000 Instagram accounts offline werden gehaald waarop handel in illegaal vuurwerk zichtbaar was. Daarnaast werd 6 december jl. ook publiek dat op Nederlands initiatief een groot internationaal opsporingsonderzoek is uitgevoerd naar Poolse webshops die over de eigen landsgrenzen heen zwaar illegaal vuurwerk aanboden en via postpakketten verstuurden. Behalve Nederland deden ook Polen, Duitsland, Frankrijk, Europol en Eurojust hieraan mee. Vier Poolse webshops zijn offline gehaald, 80 ton illegaal vuurwerk is in beslag genomen en in verschillende landen, waaronder Nederland, zijn verdachten aangehouden. In Nederland zijn in het kader van dit onderzoek zicht verkregen op tweeduizend adressen, waar de afgelopen maanden vuurwerk is besteld. Daarmee is de handel in illegaal vuurwerk nationaal en internationaal een gevoelige slag toegebracht.

Daarnaast wordt in Benelux verband gewerkt aan een gemeenschappelijk paspoort voor personen met specialistische kennis. Het is hierbij de bedoeling dat zwaar professioneel vuurwerk alleen nog verhandeld kan worden aan personen die aantoonbaar beschikken over een dergelijk paspoort, een erkende opleiding hebben gevolgd en hiervoor zijn aangewezen als personen met specialistische kennis. In de loop van 2019 zal dit project in werking treden.

Aanbeveling 5

Bevorder op Europees niveau een verdere beperking van vuurwerkrisico's door aanscherping van de Pyrorichtlijn. Denk daarbij in het bijzonder aan een verbod op de productie van zwaar professioneel knalvuurwerk waar geen legale markt voor is.

Nederland heeft verschillende initiatieven ontplooid om samen met de EC stappen voor te bereiden die moeten leiden tot aanpassing van de Europese regelgeving en het systeem van handhaving. Deze inspanningen kosten echter veel tijd om gehoor en draagvlak te krijgen bij de EC en de lidstaten voor de Nederlandse inspanningen rond aanscherping van de Europese Pyrorichtlijn. Op aandringen van Nederland is de EC momenteel gestart met een Europees onderzoek naar de illegale handel in zwaar professioneel knalvuurwerk.

Aanbevelingen 6 en 7

Evalueer maatregelen voor de jaarwisseling op effectiviteit. Zorg ervoor dat gemeenten van elkaar leren door beter gebruik te maken van elkaars ervaringen en goede voorbeelden.

Benader oud en nieuw als evenement. Neem als gemeente in het belang van de openbare orde en veiligheid de regie om te zorgen dat de jaarwisseling een sterker georganiseerd karakter krijgt. Stimuleer en ondersteun burgers bij het organiseren van activiteiten voor een veilige viering van de jaarwisseling.

Deze aanbevelingen betreffen het lokaal bestuur. De aanbevelingen worden door ons onderschreven. Het is aan gemeenten om te bepalen op welke wijze zij invulling geven aan de jaarwisseling.

Tot slot benadrukken wij dat wij de ontwikkelingen zullen monitoren, onder andere in het Strategisch Beraad Veiligheid met VNG en gemeenten. De uitkomsten hiervan en die van de onafhankelijke evaluaties kunnen reden zijn aanvullende maatregelen te treffen om de jaarwisseling een feest voor iedereen te laten zijn, ook voor de hulpverleners, politie en gemeentelijke handhavers die het feest elk jaar mogelijk maken.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
S. van Veldhoven-van der Meer